

02.09.2024

Asia/16

§ 510

V 11.9.2024, Valtuutettu Elina Kauppilan aloite muistolaatasta äärioikeiston väkivallan uhrille

HEL 2024-001764 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Elina Kauppilan aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Elina Kauppila ja 24 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että Asema-aukiolle luodaan äärioikeiston väkivallasta muistuttava muistolaatta uusnatsin vuonna 2016 pahoinpitelemälle ja myöhemmin vammoihinsa menehtyneelle yksityishenkilölle.

Helsingin kulttuuriympäristöohjelman mukaisesti kaupunki edistää historiallisten kohteiden merkitsemistä seinälaatoin ja infotauluin sekä erilaisilla digitaalisilla ratkaisuilla. Kaupunki ei kuitenkaan toteuta henkilömuistomerkkejä itse vaan ne saadaan lahjoituksina. Kaupunki harkitsee tapauskohtaisesti, ottaako se yleisille alueille tai kaupungin omistamien rakennusten seiniin ehdotettavia muistomerkkejä vastaan.

Yleisillä alueilla, kuten aukiolla ja puistoissa, muistomerkin sijoituspaikka katsotaan yhdessä kaupungin kanssa. Rakennusten seiniin sijoitettavat muistolaatat ovat lahjoittajan ja rakennuksen omistajan välinen

asia, eikä muistolaattaan tarvita rakennuslupaa. Helsingin taidemuseo HAM voi tarvittaessa antaa taiteellisen arvion ehdotettavasta teoksesta ja kaupunginmuseo neuvoo sisällön laatimisessa.

Aloitteessa ehdotetun muistolaattahankkeen edistämiseksi tarvitaan lahjoittajataho, joka suunnittelee ja toteuttaa muistolaatan Asema-aukiolle ja sitoutuu sen ylläpitoon. Näin on toimittu myös esimerkiksi holokaustin uhreista muistuttavien kompastuskivien kanssa, jotka on toteutettu yksityisin varoin.

Julkisille kaupunkialueille pystytettävät muistomerkit edellyttävät aina huolellista suunnittelua paitsi hankkeen toteuttamisvaiheen myös ylläpidon osalta. Ääriasteisiin liittyvän väkivallan lisääntyminen on todellinen uhka. Nimenomaan tämän muistomerkin lähiympäristöön muodostuisi helposti julkisia kokoontumisia ja ilkivallan riski on huomattava, joten lahjoittajatahon tulee sitoutua muistolaatan kunnossapitoon. Jos tällainen lahjoittaja löytyy, kaupunki kannattaa ehdotettua muistolaattaa.

Asiasta on saatu kaupunkiympäristölautakunnan ja kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan lausunnot. Vastaus on lausuntojen mukainen.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n mukaan kaupunginhallitus esittää valtuuston käsiteltäväksi vastauksen aloitteeseen, jonka on allekirjoittanut vähintään 25 valtuutettua.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Elina Kauppilan aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 26.08.2024 § 478

HEL 2024-001764 T 00 00 03

Päätös

02.09.2024

Asia/16

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

26.08.2024 Pöydälle

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Minja Koskelan ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta 23.04.2024 § 58

HEL 2024-001764 T 00 00 03

Lausunto

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta antoi asiasta seuraavan lausunnon:

Helsingin kulttuuriympäristöohjelman tavoitteiden mukaisesti historiallisten kohteiden ja kävely-ympäristöjen merkitsemistä seinälaatoin, infotauluin ja digitaalisin ratkaisuin edistetään resurssien mukaan. Muistolaattahankkeen edistämiseksi ja laatan sijoittamiseksi Asema-aukiolle tarvitaan lahjoittajataho, joka toteuttaa muistolaatan, ja esittää sen sijoittamista ja sitoutuu muistomerkin hoitoon sekä ylläpitoon. Mikäli lahjoittajataho löytyy, kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta pitää muistolaattahanketta kannatettavana.

Ääriaatteet saavat globaalistikin kasvavaa kannatusta kuten aloitteen tekijät toteavat, eikä siihen liittyvän väkivallan lisääntymistä tule vähentää, kuten ei millään muullakaan tavalla perusteltua väkivaltaa. Nämä ovat konkreettisia ja todellisia uhkia. Lautakunta pitää muistolaattahanketta sen vuoksi kannatettavana.

Helsingin kaupunki on kuitenkin linjannut, että se ei maksa eikä toteuta muistomerkkejä tai -laattoja kaupungin yleisille alueille ja rakennusten seiniin, vaan ne saadaan lahjoituksina. Kaupunki harkitsee tapauskohtaisesti, ottaako se muistomerkin tai -laatan vastaan. Hyviä kokemuksia on saatu holokaustin uhreista muistuttavista kompastuskivistä, jotka on kustannettu yksityisin varoin.

Taiteellista arvoa arvioi tarvittaessa HAM Helsingin taidemuseo. Helsingin kaupunginmuseumuseo voi neuvoa sisällön laatimisessa ja kaupunkiympäristön toimiala huolehtii teknisestä toteutuksesta.

Yleisillä alueilla, kuten Asema-aukiolla, muistomerkin sijoituspaikka katsotaan yhdessä kaupungin kanssa, ja teokselle tehdään sijoitusso-
pimus kaupunkiympäristön toimialan kanssa. Rakennusten seiniin sijoitettavat muistolaatat ovat lahjoittajan ja rakennuksen omistajan välinen asia. Rakennuslupaa ei tarvita.

Lautakunta huomauttaa, että julkisille kaupunkialueille pystytettävät muistomerkit edellyttävät aina huolellista suunnittelua paitsi hankkeen toteuttamisvaiheeseen, myös jatkossa muistomerkkien hoidon ja ylläpidon osalta. Ilkivallan riski olisi nimenomaan tämän muistolaatan kohdalla todellinen. Muistomerkki olisi lisäksi toteutuessaan vahva symboli, jonka lähiympäristöön helposti muodostuisi julkisia kokoontumisia.

Lausunto on valmisteltu yhteistyössä kaupunkiympäristön toimialan kanssa.

Käsittely

23.04.2024 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Esittelijä muutti ehdotustaan siten, että kappaleen 3 alusta poistetaan sana "poliittiset".

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta hyväksyi esittelijän muutetun ehdotuksen yksimielisesti.

Vastaehdotus 1:

Esa Korkia-aho:

Poistetaan kappaleesta 2 lause:

Muistolaattahankkeen edistämiseksi ja laatan sijoittamiseksi Asema-aukiolle tarvitaan lahjoittajataho, joka toteuttaa muistolaatan ja esittää sen sijoittamista esimerkiksi osaksi Asema-aukion kiveystä.

Ja korvataan ne seuraavasti:

Muistolaattahankkeen edistämiseksi ja laatan sijoittamiseksi Asema-aukiolle tarvitaan lahjoittajataho, joka toteuttaa muistolaatan, ja esittää sen sijoittamista ja sitoutuu muistomerkin hoitoon sekä ylläpitoon.

Kannattaja: Eeva Kärkkäinen

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta hyväksyi Esa Korkia-ahon vastaehdotuksen yksimielisesti.

02.09.2024

Vastaehdotus 2:

Esa Korkia-aho:

Lisätään ja muokataan kappaleen 4 kaksi viimeistä lausetta seuraavaan muotoon:

Lautakunta ei siten kannata muistolaattahanketta tällaisenaan. Hyviä kokemuksia muistomerkeistä on kuitenkin saatu, esimerkiksi holokaustin uhreista muistuttavista kompastuskivistä, jotka on kustannettu yksityisin varoin.

Esa Korkia-ahon vastaehdotusta ei kannatettu, joten se raukesi.

09.04.2024 Pöydälle

Esittelijä

kulttuurin ja vapaa-ajan toimialajohtaja
Juha Ahonen

Lisätiedot

Minna Sarantola-Weiss, tutkimuspäällikkö, puhelin: 09 310 36488
minna.sarantola-weiss(a)hel.fi
Mikko Vatka, nuorisoasiainjohtaja, puhelin: 09 310 71252
mikko.vatka(a)hel.fi

Kaupunkiympäristölautakunta 26.03.2024 § 184

HEL 2024-001764 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Aloitteessa esitetään, että kaupunki toteuttaa Asema-aukiolle muistolaatan äärioikeiston väkivallan uhreille. Jimi Karttunen joutui vuonna 2016 uusnatsin pahoinpitelemäksi Asema-aukiolla ja kuoli myöhemmin saamiinsa vammoihin.

Helsingin kaupunki ei maksa ja toteuta muistomerkkejä ja -laattoja, vaan ne saadaan lahjoituksina kaupungin yleisille alueille ja rakennusten seiniin. Kaupunki voi harkintansa mukaan ottaa muistomerkin tai -laatan vastaan. Mahdollisen taiteellisen arvion teoksesta antaa Helsingin taidemuseo HAM, mikäli sellaiseen on tarvetta.

Yleisillä alueilla, kuten aukiolla ja puistoissa, muistomerkin sijoituspaikka katsotaan yhdessä kaupungin kanssa. Muistomerkillä tehdään sijoitussopimus kaupunkiympäristön toimialan kanssa.

Rakennusten seiniin sijoitettavat muistolaatat ovat lahjoittajan ja rakennuksen omistajan välinen asia sopimuksineen. Muistolaattaan ei tarvita rakennuslupaa.

Muistolaattahanke on kannatettava. Sen edistämiseksi ja laatan sijoittamiseksi Asema-aukiolle tarvitaan lahjoittajataho, joka toteuttaa muistolaatan ja esittää sen sijoittamista esimerkiksi osaksi Asema-aukion kiveystä. Näin on toimittu Helsingissä myös holokaustin uhreista muistuttavien kompastuskivien kanssa.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Jussi Luomanen, kaupunkitila- ja maisemasuunnittelupäällikkö, puhelin: 310 38626
jussi.luomanen(a)hel.fi
Pia Rantanen, suunnitteluvastaava: 310 38812
pia.rantanen(a)hel.fi